

Zakaj tolikšna previdnost?

Gotovo je bil gol slučaj, vendar se je zgodilo, da je rimska vlada zavrnila deželni zakon za varstvo furlanskega jezika in kulture prav v dne, ko se je v Furlaniji Julijski krajini oblikovala nova vladna koalicija. Tedaj je bilo tudi znano, da bo predsednik nove deželne vlade iz vrst Severne lige, po rodu Furlan in povrhu še občutljiv za vse, kar je v zvezi s furlanskim jezikom in kulturo. Zato je vladalo posebno pričakovanje, kolikšno pozornost bo program šeststrankarske koalicije posvečal varstvu furlanske in drugih jezikovnih skupnosti, med njimi slovenske.

V današnji številki našega časopisa navajamo na drugem mestu skoraj vse, kar je novi predsednik prof. Cecotti v svojem programskem nastopu povedal o manjšinski problematiki. Kot kronisti ugotavljamo, da so Furlani v govoru izrecno, to je po imenu, dvakrat omenjeni, medtem ko se Slovenci ne omenjajo po imenu nikjer in nikdar. Imena naše manjšine se predsednik izogiba celo na mestu, kjer tega ne bi pričakovali, tako da raje tvega nerazumevanje celotnega smisla svojih besed. Ko namreč razglablja o novem deželnem volilnem zakonu, pravi med drugim, da bi moral ta zakon upoštevati zahteve po predstavnosti »manjšine«. Za katero manjšino gre? Upamo, da pravilno sklepamo, da gre za našo slovensko manjšino, ker je obče znano, da Slovenska skupnost, ki je edina slovenska politična stranka v deželi, zahteva, naj novi volilni zakon omogoči izvolitev predstavnosti slovenske manjšine v deželni svet.

Zakaj tolikšna previdnost? Naj bo odgovor kakršenkoli, odkrito povemo, da se s takšno predsednikovo previdnostjo ne moremo strinjati in da takšne njegove drže tudi ne moremo odobravati.

Popolnoma pa soglašamo s pronicljivo in pogumno napisanim člankom, ki ga je tednik goriske nadškofije Voce Isontina objavil v zadnji številki (18.11.1995) na kulturni strani. Članek se med drugim glasi takole: »De-

DRAGO LEGIŠA

III 8

Deželni svet FJK je odobril program šeststrankarske koalicije

Kaj je predsednik Cecotti povedal o manjšinah

Deželni svet Furlanije Julijske krajine je prejšnji teden z veliko večino glasov odobril program nove deželne vlade. Obrazložil ga je bil njen predsednik prof. Sergio Cecotti, ki politično pripada Severni ligi.

V programskem govoru je predsednik naglasil, »da je napočil čas stabilnosti«, potem ko se je končala »jakobinska faza političnega prehajanja«. Ta faza je zapustila »veliko dediščino: zaznavanje, da je normalnost revolucionarna«. »Največja revolucija obstoji v tem, da skrbimo za normalno delovanje javnega aparata, ki naj si prizadeva za doseg svojih normalnih ciljev: za občo korist«.

Šeststrankarsko koalicijo družijo — je dejal Cecotti — nekatere temeljne vrednote, ki so tudi idejna osnova vladnega programa do konca legislature. Od teh vrednot je podčrtal veljavnost načel, metod in oblik reprezentativne demokracije; to pomeni, da koalicija odklanja »plebiscitarne skušnjave«. Opozoril je dalje na velika pričakovanja za reformo italijanske države v federalnem smislu; zavarovana naj bo enotnost dežele, ohrani in okrepi pa naj se raven njene avtonomije.

Vladna večina se zavzema za »politiko, ki naj upošteva dve temeljni načeli: vzajemnost in subsidiarnost. To pomeni, da bo posvečala posebno skrb in pozornost šibkim slojem in področjem, pri čemer se bo zavzemala za decentralizacijo in za poenostavljanje načina upravljanja.

V zvezi z manjšinskimi zadevami je novi predsednik dobesedno dejal: »Večina meni, da prisotnost različnih jezikov in kultur v naši deželi ni le osrednja značilnost identitete Furlanije Julijske krajine, ampak tudi njeno velikansko bogastvo.«

»Ko govorim o bogastvu, mislim — je nadaljeval — prav na ekonomsko zmoglost, ki izhaja iz prisotnosti manjšin; dovolj je, če se spomnimo na vlogo, ki jo je ta prisotnost odigrala, ko je komisija Evropske zveze pristala na tržaški off-shore«.

»Prisotnost manjšin predstavlja tudi odlično odskočno desko — je še dejal Cecotti — da Furlanija Julijska krajina dobi mednarodno projekcijo, zlasti kar zadeva Podonavje in Srednjo Evropo. Predsednik se čuti, seveda, dolžnega, da se zavzema za zopetno odobritev organskega zakona za varstvo furlanskega jezika; v zvezi s tem, naj se odobrijo tisti popravki, ki se nam bodo zdeli umestni, vendar je

treba bistvene vsebinske točke že odobrenega deželnega zakona strogo spoštovati«.

Novi predsednik je nato govoril o »organskem paketu reform«, ki jih bo koalicija izvedla v prihodnjih dveh letih (torej do izteka mandata deželnemu svetu). Z odobritvijo teh reform naj bi »državljeni, krajevne ustanove, podjetja in koristniki postali središče upravnega delovanja dežele, to delovanje pa je treba okrepiti s hkratnim skrajšanjem birokratskih postopkov.

Za Furlanijo Julijsko krajino je osrednje vprašanje — je nadaljeval novi predsednik — kako naj prideta do polnega izraza »diferencirana avtonomija in posebnost«. V prvem primeru naj se »deželni interes« uveljavi brez nasprotij, a tudi brez podrejenosti »državnemu interesu«, s katerim diferencirana avtonomija ne sme biti v hierarhičnem razmerju.

Posebnost tudi pomeni ovrednotiti vlogo manjšin in braniti njihovo identiteto. Dežela mora tudi utrditi svoje mesto v mednarodnih stikih s sosednimi in bližnjimi državami. Pri tem naj ji bo priznana iz-

III 2

Konec vojne v Bosni in na Balkanu

Trije predsedniki ob parafiranju sporazuma

21. november bo odslej zgodovinski dan. Na ameriškem letalskem oporišču Dayton v zvezni državi Ohio so predsedniki Bosne, Hrvaške in Srbije dosegli sporazum, ki pomeni konec vojni v Bosni in ki določa pravni položaj te države. Pogajanja so trajala 21 dni nepretrgoma. Odločilno vlogo so odigrali ameriški diplomati, zlasti pa predsednik Bill Clinton. Sporazum je bil ta dan parafiran, slovesnost podpisa pa bo v kratkem v Parizu.

Aleksander Kwašnjevič je novi predsednik Poljske. V drugem volilnem krogu je premagal dosedanjega predsednika Walenso. Z zmago 41-letnega socialdemokrata in bivšega komunista Kwašnjevič ima v svojih rokah vse glavne vzvode oblasti v državi: vlado, parlament in predsedstvo republike.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 26. novembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Marco Polo«. Dramatizirana zgodba v 5. delih; 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Obzornik; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Drago Gorup: »Kralj Matjaž«. Radijska igra v dveh delih; 15.00 Krajevne stvarnosti; 15.30 Šport in glasba; 17.00 Z naših prirediteljev.

■ PONEDELJEK, 27. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.10 Iz četrtkovih srečanj: Dr. Dorč Sarčič; 9.15 Odprta knjiga. Feri Lainšček: »Ajša Najša«. Radijska pripoved; 10.00 Poročila; 12.40 Cecilijanka '95; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na otroškem valu; 15.30 Mladi val; 17.10 Mi in glasba. Simfonični orkester RTV Slovenija vodi Anton Nanut; violist Mile Kosi; 18.00 Ena se tebi je želja spolnila.

■ TOREK, 28. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.10 Zastrta krila (Marjanka Rebula); 9.15 Odprta knjiga. Feri Lainšček: »Ajša Najša«. Radijska pripoved; 10.00 Poročila; 12.40 Cecilijanka '95; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Mladi val; 17.10 Simfonični orkester RTV Slovenija vodi Anton Nanut; pianist Louis Lortie; 18.00 Franjo Frančič: »Dvojec brez krmarija«. Radijska igra. Režija Sergej Verč.

■ SREDA, 29. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.15 Odprta knjiga. Feri Lainšček: »Ajša Najša«. Radijska pripoved; 10.00 Poročila; 12.40 Cecilijanka '95; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.40 Za smeh in dobro voljo; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Vinko Globokar in prvine sodobne glasbe; 18.00 Literarne podo: Magična Renesansa.

■ ČETRTEK, 30. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.10 Zdravje je v rokah tretje polčasnika; 9.15 Odprta knjiga. Feri Lainšček: »Ajša Najša«. Radijska pripoved; 10.00 Poročila; 12.40 Cecilijanka '95; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale: Likovna delavnica; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Komorni zbor »Cantores cracovienses« iz Krakova na Poljskem, ki ga vodi Marek Kluz.

■ PETEK, 1. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.15 Odprta knjiga. Feri Lainšček: »Ajša Najša«. Radijska pripoved; 10.00 Poročila; 10.30 Intermezzo. Bela Bartók: Sonata za violino solo; 11.45 Okrogla miza; 12.40 Cecilijanka '95; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Valčki in polke; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: V pravljicnem svetu glasbil; 14.30 Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 17.10 Mi in glasba. Kitarist Marko Feri v našem studiu; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 2. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.40 Ob zlato jubileju našega Radia; 10.00 Poročila; 10.10 Koncert v repertoarjski cerkvi. Luigi Rovighi - violina, Dina Slama - čembalo, Irena Pahor - viola da gamba. Italijanske violinske šole v 17. stoletju; 11.30 Filmi na ekranih; 12.00 Ta rozajanski glas (oddaja iz Režije); 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 16.30 Glasba za vse okuse; 17.10 Mladi koncertanti na dvorcu Zemono 17. maja letos; 18.00 Dramatika Stanka Majcna: Majcnov osebnostni portret in odlomki dramskih besedil Alenčica, kraljica ogrska, Kasija ter Bogar Meho in Marija.

Kongres italijanske Cerkve v Palermu izziv tudi za Slovence

Pod geslom Evangelij krščanske ljubezni za novo italijansko družbo poteka v tem tednu v Palermu zborovanje škofov, predstavnikov duhovnikov, redovnikov ter laikov, zastopnikov organizacij, gibanj in skupnosti. Udeleženci razmišljajo in oblikujejo smernice za delovanje Cerkve v sedanjem času in prostoru. Delo je razdeljeno na pet področij: kultura in družbena občila, socialna in družbena zavzetost, solidarnost do revežev, družinska in mladinska problematika. O posameznih temah razpravljajo v samostojnih skupinah. Izsledke bo vzela v pretres italijanska škofovska konferenca.

Zborovanje zanima Cerkev v naših krajih, ki imajo tudi na cerkvenem področju svojo specifiko zaradi prisotnosti slovenske narodne skupnosti. Slovenci smo doslej iz zgodovinskih razlogov samostojno nastopali v okviru škofijskih stvarnosti, v katerih nam je dano živeti. Uspelo nam je ustanoviti in voditi celo vrsto dejavnosti, ki so bile izrazito naše. S strogo versko pastoralnega vidika nam je uspelo ohraniti določene značilnosti, kar je po svoje dobro, ker na ta način ohranimo žive nekatere verske navede, predvsem pa tisti občutek svetega, ki nam je kot Slovincem lasten. Pomislimo na zborovsko petje ali na procesije z narodnimi nošami, ki prispevajo, da so naši verski prazniki bolj občuteni in lahko pomenijo duhovno obogatitev. Po drugi strani smo marsikdaj priče dejstvu, da pastoralno in versko življenje v naših župnijah vse bolj hira. Versko življenje se za marsikoga konča s sveto birmo, kar pomeni, da družinam, mladinskim organizacijam, duhovnikom in tudi šoli ni uspelo posredovati tistih vrednot, ki bi ljudem pomagale, da bi svojo duhovnost razvijali dalje.

Seveda teh trditev ne smemo posploševati, ker je stanje marsikje zelo pozitivno. S podobnimi problemi se ubadajo tudi mnoge župnije v Italiji.

Kongres v Palermu skuša v luči evangelija odgovoriti na premnoge izzive, ki jih sodobna italijanska družba postavlja Cerkvi. Hočeš-nočeš je naša manjšina sestavni del te stvarnosti. Prav zato je z ostalimi delegati goriške nadškofije odpotovala v Palermu tudi predstavnik slovenskega verskega občestva Olga Tavčar. Med kongresom deluje v skupini za kulturo. Vsi predstavniki goriške nadškofije so se zbrali na skupni seji v nedeljo, 12. novembra, in se dogovorili, katere misli in predloge bodo predstavili na kongresu. Glede kulture so si bili edini, da mora goriška škofija izraziti specifiko večkulturnosti, ki ne sme postati kamen spotike, ampak obratno vir bogastva tako za večinski narod kot za manjšino.

Goriška Cerkev se je odpravila v Palerm, da bi izrazila v zvezi s kulturo naslednja tri stališča:

1. Verniki in njihovi cerkveni voditelji so poklicani, da spoznavajo in sprejemajo kulturo drugega, predvsem manjšinskega naroda kot vir vzajemnega bogatenja;

2. odpraviti je treba razdalje med verskimi vrednotami in življenjsko držo ljudi. Pri tem je treba zavrniti skušnjavo univerzalizma in se zavedati potrebe vraščanja vere v kulturo, v najširšem, torej tudi narodnem pomenu besede in si s tem privzgojiti odprtost in pripravljenost do dialoga kot priložnosti duhovne obogatitve;

3. obvezali naj bi se:

da bi kultura spet imela osnovno vlogo pri vzgoji in oblikovanju posameznika in skupnosti, tako da bi se omogočilo vzajemno spoznavanje zgodovine, tradicij, kulture in jezika;

da bodo odločno odklanjali vsako obliko nacionalizma in tlačenja identitete sosednjega naroda;

da se bodo vzgajali v duhu univerzalnosti, ob spoštovanju svobode in s pozornostjo do človekovega dostojanstva, upoštevajoč potrebo človeka po življenju v skupnosti.

V razpravi, predvsem pa v osebnem razgovoru ob kongresnem delu, bo mogoče še osvetliti in poglobiti specifiko verskega življenja manjšine, ki na žalost v pripravljalnem dokumentu goriške nadškofije ni prišla tako do izraza, kot bi si želeli.

Še vedno pa ostaja odprto vprašanje, koliko lahko slovenskemu verskemu občestvu v Italiji koristi sodelovanje na takem vsedravnem kongresu. Menimo, da se bomo morali slovenski verniki čimprej iskreno soočiti s pastoralnimi in socialnimi problemi v naših župnijah in skušati znotraj manjšine najti pot, ki naj vodi k reševanju le teh, ob spoznavanju izkušenj večinskega naroda.

O.T.

Solidarnost in zgražanje

Ssk je z zaprepadenostjo sprejela vest, da je na osnovi podlage anonimne ovadbe večja skupina karabinjerjev pred dnevi vdrla v župnijsko cerkev v vasi Matajur v Beneški Sloveniji, češ da se v njej skriva orožje. Po daljših preiskavah, med katerimi je bila cerkev dobesedno razdejana, pa karabinjerji niso našli ničesar.

Ssk izraža solidarnost z matajursko skupnostjo in v prvi vrsti z njenim župnikom msgr. Pasqualejem Gujonom, ki je v svojem 87-letnem življenju zvesto in pošteno služil Bogu in narodu, pa tudi z vsemimi Beneškimi Slovenci, saj je jasno, da je šlo za akcijo v stilu tistih, kakršne so dolga leta vodile bolj ali manj tajne združbe in službe z Gladiom na čelu, da bi ustrahovale tamkajšnje slovenske ljudi. Ssk izraža tudi solidarnost z videmskim škofijo in še posebej z nadškofom Alfredom Battistijem, ki ga je dogodek prav gotovo tudi osebno prizadel. Spomniti namreč velja, da je nadškof Battisti lansko božično polnočnico daroval v znak podpore Beneškim Slovincem prav v matajurski cerkvi, ki so jo karabinjerji zdaj razdejali.

Ssk meni, da je treba dogodek do dna raziskati v vseh njegovih aspektih, in to na najvišjih ravneh. Zato se je obrnila na senatorja Darka Bratino in na poslanka Union Valdôtaine Luciena Caverija, da bi zahtevala pojasnila s parlamentarnim vprašanjem.

Kaj je predsednik Cecotti...

ključna ali pretežna pristojnost za upravljanje ali vodenje zadev krajevnega značaja. Zagotovljena naj bo tudi prisotnost njenih predstavnikov, ko je na vsedravnem ravni govor o stikih s sosednimi državami in z Evropsko skupnostjo.

Aktualno je tudi vprašanje volilne reforme. V ta namen bo nova vlada zahtevala soočenje z rimsko vlado in rimskim parlamentom ter hkrati izoblikovala predloge, o katerih naj teče razprava na deželni ravni. Glavni namen nove volilne reforme je omogočiti izvolitev takih večin, ki naj zagotovijo stabilnost vlad, hkrati pa naj reforma poskrbi, da bo večina pravičen izraz posameznih de-

želnih območij in da bo tudi odprta za zahteve, ki jih postavlja manjšina glede izvolitve svojega predstavništva.

Predsednik Cecotti je zatem obširno obravnaval druga, gotovo zelo pomembna področja politike svoje vlade. Tako je govoril o socialni politiki, o zdravstvu, o kulturni politiki in pri tem spet omenil manjšine. Sledilo je poglavje o gospodarskem razvoju in na koncu poglavje o politiki teritorija, okolja, cestnih in železniških infrastruktur ter prevozov. S tem v zvezi je omenil avtocestno povezavo skozi Slovenijo z Madžarsko, okrepitev in posodobitev železniških prog proti Padski nižini, Avstriji in Srednji Evropi ter ovrednotenje pristaniškega sistema v Zgornjem Jadranu.

Občni zbor SDGZ

Lastno gospodarstvo kot jamstvo za obstoj

Na tržaškem velesejmu sta bila v nedeljo, 19. t.m., izredni in redni občni zbor Slovenskega deželnega gospodarskega združenja pod geslom: »Lastno gospodarstvo kot jamstvo za obstoj«. Slo je za 19. občni zbor Združenja. Glede na trenutni položaj je srečanje zadobilo prav gotovo še pomembnejši strateški aspekt.

Med izrednim delom občnega zbora so odobrili statut zaradi potrebnih prilagoditev z novo davčno zakonodajo in samostojnosti goriške sekcije (SGZG).

Predsednik Boris Siega je svoje poročilo začel z ugotovitvijo, da obdobje dveh let od zadnjega občnega zbora na žalost ni prineslo razjasnitve v temeljnih problemih, ki tarejo našo vsakdanjost. Dokaj kritičen je bil do republike Slovenije, češ, da je skrb za svoje manjšine v tujini postalo drugorazredno vprašanje. V nadaljevanju je Siega podčrtal, da smo si v naši skupnosti pred leti zadali zahteven cilj ustvarjanja čimveč delovnih mest v slovenskem okolju kot najboljši porok za ohranjanje narodne zavesti pri naših ljudeh. Nova delovna mesta ostajajo cilj Združenja tudi za naprej.

Poudaril je odločilno vlogo politike v uresničevanju teh ciljev. Vsak naj javno sprejme svoje odgovornosti in pokaže svoje dobre namene. Gospodarstveniki bodo odigrali svojo vlogo v iskanju bodoče čim širše enotnosti. S tem v zvezi je Siega pozdravil najnovejše stike z goriškimi kolegi. Tudi vloga matice pri tem ni obrobna. Združenje pričakuje, da se bo v Sloveniji aktivno razpravljalo o možnosti, da se ustanovi poseben sklad, ki bo na razpolago za morebitne investicije v zamejstvu.

Zamejsko gospodarstvo se je aktivno vključilo v nove izzive, je še dejal Siega: investicije v objekte in v kadre, večja specializacija, iskanje novih tržišč itd., predstavljajo zrel pristop k spremembam našega časa. Rast prostih poklicev in tudi njihova formalna organiziranost v SDGZ, pomeni dokaz naše zrelosti kot skupnosti. Spregovoril je nato o položaju v Kmečki banki in Tržaški kreditni banki, kjer so se nekaterim po njegovem ponesrečenim notranjim izborom pridružili nenavadno ostri zunanji pritiski. Sedaj je vprašanje njune bodočnosti, večje ali manjše vloge italijanskih partnerjev, dokapitalizacije, bodoče kreditne politike, od katere je odvisna marsikatera gospodarska in negospodarska branža zamejstva. Siega meni, da bo brez dvoma treba iskati druge poti za zbiranje prepotrebne kapitala med našimi ljudmi, katerim pa bo treba, bolj kot v preteklosti, poročati o stanju bank, razčističevati težave in odgovornosti, nakazovati bodoče možnosti. Sicer druga-

Z občnega zbora SDGZ v dvorani tržaškega velesejma

če uspešne zadružne banke niso dovolj za izvajanje potrebne finančne in kreditne politike pri nas. Gospodarstveniki bi se radi čimbolj dejavno vključili v bodoče izbire na tem področju.

Svoj poseg je predsednik Siega zaključil s mislijo, da SDGZ zadobiva večjo vlogo v naši skupnosti. To je lahko hvale vredno, predvsem pa je veliko breme, ki pomeni izziv. Dokazati je treba še večjo pripravljenost in profesionalnost, saj bo samo tako Združenje upravičilo svojo vlogo.

Tajnik Davorin Devetak je govoril predvsem o delovanju Združenja in servisne službe v okviru podjetja SERVIS. Velik napor je bil vložen v izobraževanje, strokovno izpopolnjevanje vseh strok, v širjenje podjetniške kulture in splošno gospodarske zavesti v našem prostoru. Devetak meni, da mora institucionalna pozornost Združenja veljati predvsem našim osrednjim ustanovam in drugim forumom v Furlaniji — Julijski krajini ter Sloveniji. Omenil je nato bogastvo pobud posameznih sekcij in področij, saj je Združenje, v resnici več združenj v enem. Po Devetakovem mnenju gre prislusniti tudi kritikam edinih klientov SDGZ, to je članom. Nato je podrobneje orisal delovanje v obdobju 1993-1995, v katerem je bilo veliko storjenega. Izražena je bila predvsem potreba po prilagoditvi podjetij zahtevam današnjega časa. Posebno pozornost pri Združenju namenja institucionalnim in zunanjim odnosom, kar je Devetak tudi temeljito razčlenil. Dokaj kritičen je bil do zamejskih sredstev javnega obveščanja, ki po njegovem namenja premalo pozornosti gospodarstvu. Poročilo je tajnik zaključil z dvema ugotovitvama: kljub splošni krizi je sindikalnemu sektorju Združenja poleti uspelo urediti nov sedež, tako da bodo s posodobljenimi prostori in mrežo podružnic od Doline do Čeda-

lahko bolje zadoščali potrebam članstva. S tem Združenje nadaljuje tudi dolgoročno zastavljeni cilj aktivizacije članstva. Na koncu je Devetak omenil, da so prav v teh nelahkih časih uspeli ustanoviti novo sekcijo in to na zahtevnem, a perspektivnem področju prostih poklicev.

Sledilo je poročilo novega pokrajinskega predsednika za videmsko pokrajino Igorja Conta. Tudi za Slovence iz videmske pokrajine je bilo mandatno obdobje delno pozitivno in delno negativno. Pozitivne so bile spomladanske upravne volitve, tako da zdaj občine kažejo večjo naklonjenost do gospodarstva Slovencev. Med negativnimi kazalniki pa je Cont v prvi vrsti omenil nevzdržen upad števila prebivalstva, zaradi česar so majhna podjetja v težavah. Problem zase predstavljajo tri večja podjetja (Hobles, Kronos in Mipot).

Zasedanja so se udeležili številni gostje iz naše dežele in iz Slovenije. Cela vrsta posegov je udeležence popeljala v zanimivo in plodno razpravo. Novi predsednik sekcije za trgovino na drobno, Ervin Mezgec je dejal, da se je v preteklosti preveč važnosti dajalo zunanji trgovini in se pri tem zanemarjalo krajevno trgovino, kar se danes precej pozna. Član obrtne sekcije Paolo Purič je spregovoril o birokratskih težavah, ki hromijo de-

lovanje kraških kamnolomov. O problemu izobraževanja, ki se lahko izvede z majhnimi stroški, je posegel novi predsednik zunanjetrgovinske sekcije Robert Vidoni, iz Slovenije pa so posegli namestnik državnega sekretarja za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak, članica parlamentarnega odbora za mednarodne odnose Jadranka Šturm Kocjan in predstavnik Italijanske unije zasebnih podjetnikov slovenske in hrvaške Istre Mario Carboni. Prisotna sta bila tudi predsednika trgovinske in obrtne zbornice Slovenije. Merljak je odgovarjal tudi na izrečene kritike na račun Slovenije. Šturm Kocjanova je podčrtala, da strankarska tendenca žal prevladuje nad reševanjem problemov, osebno pa se ji zdi, da je SDGZ resen sogovornik in izrazila željo, da bi se združenost v gospodarstvu odražala tudi v politiki. Carboni je prisotne seznanil z ugotovitvijo, da ima italijanska manjšina v Istri na področju gospodarstva podobne probleme kot mi. Podpredsednik goriškega slovenskega gospodarskega združenja Drago Tomšič je izrazil zadovoljstvo nad ponovnim zbliževanjem tržaške in goriške organizacije in dodal, da je skupna pot najboljša ter da bo sodelovanje v kratkem postalo še bolj konkretno. Ravnatelj Združenja Vojko Kocjančič je govoril o problemu zaposlovanja in o dejstvu, da se je preveč mladine učilo in ne delalo, sedaj pa so možni novi poklici.

Na koncu so bile volitve, med katerimi so izbrali nove člane predsedstva in posameznih sekcij. Opaziti je, da so se člani tokrat opredelili za dokajšnjo pomladitev vodilnih organov. Člani predsedstva so vsi predsedniki posameznih sekcij in še pet članov: Vinko Ozbič, Marino Košuta in Boris Siega ostajajo iz prejšnjega mandata, nova člana predsedstva pa sta Danilo Cunja in Drago Ota. V predsedstvu so še Lino Doljak (gostinci), Andrej Gergolet (banke), Ervin Mezgec (trgovina na drobno), Peter Malalan (obrtništvo), Robert Vidoni (zunanja trgovina), Marko Štavar (prosti poklici), v Benečiji pa so vsi člani v eni sekciji, kateri predseduje Ivo Cont. V nadzornem odboru je predsednik Marino Pečenik, efektivna člana sta Edi Vodopivec in Fabio Bonini, namestnika pa Borivoj Švagelj in Valter Grudina.

Zadružne banke v službi domačega gospodarstva

Prejšnjo soboto je bil v veliki dvorani videmskega velesejma enodnevni seminar za upravitelje zadružnih bank, na katerem se je zbralo več kot dvesto odbornikov in vodstveno osebje bivših posojilnic, med njimi je bilo tudi nad dvajset zastopnikov treh slovenskih zadružnih zavodov.

Po pozdravnih besedah predsednika Deželne zveze zadružnih kreditnih bank E. Picca, ki je med drugim poudaril, da zadružne banke delujejo že od svojega nastanka pred več kot sto leti v korist krajevne skupnosti, in da se vloga, ki so jo nekoč imele, ni v

Odločno proti gradnji plinskega terminala

Devinsko-Nabrežinski občinski svet je konec prejšnjega tedna soglasno odobril resolucijo, ki odločno odklanja načrt družbe SNAM o izgradnji velikega plinskega terminala na ozemlju tržiške občine, a ob meji občine Devin-Nabrežina. Po tem načrtu bi na desnem bregu Timave, nasproti papirnici pri Štivanu, namestili štiri velikanske rezervoarje (vsak bi bil visok 40 m), v katere bi pretakali utekočinjeni plin. Slednje bi dovažale posebne ladje. Za-

udarec za turistično dejavnost in pravzaprav za vse, kar je v zvezi z morjem. »Naša kulturna krajina bi korenito spremenila — je dejal arh. Antoni — svoj značaj, znašli bi se na obrobem industrijskem območju. Naši ljudje bi bili še bolj ogroženi kot zdaj, njihove povezave z zgodovino bi bile pretrganiti.«

Občinski svet je tudi odobril resolucijo, ki poziva tržaškega prefekta, naj čimprej razpiše pokrajinske volitve. Te naj potekajo v skladu z razsodbo ustavnega sodišča. To razsodbo je sprožila Slovenska skupnost, ki je zagovarjala stališče, da so bili dosedanja predpisi za izvolitev tržaškega pokrajinskega sveta nezakoniti.

Ustavno sodišče je priziv predstavnikov SSK sprejelo in razsodilo, da mora tudi v tržaškem pokrajinskem svetu biti vsaj polovica svetovalcev izvoljena v okoliških občinah.

Župan Depangher je na seji predstavil nova občinska odbornika, ki ju je imenoval namesto odborikov dr. Gašperšiča in Goata. Slednja sta namreč odstopila. Nova odbornika sta dr. Zanetti in uradnik Verzegnassi. Z imenovanjem dr. Zanettija se ne strinja svetovalec Goat in Elena Legiša, ki politično pripadata Stranki komunistične prenovne, a sta bila izvoljena na večinski listi. Svoje stališče utemeljujeta s povsem strankarskimi razlogi in napovedujeta, da bosta odslej nastopala kot predstavnika samostojne skupine.

V novi cerkvi sv. Ivana v ŠTIVANU bo v soboto, 26. t.m., ob 20.30

VOLARIČEV VEČER

ob 100-letnici skladateljeve smrti

Nastopili bodo: sopranistka Kristina Macarol s pianistko Ingrid Silič, pianistka Barbara Corbato in organizatorji koncerta: Otroški zbor Ladjičica, Dekliški zbor Devin in Fantje izpod Grmade. O skladatelju in njegovem delu bo govoril prof. Pavle Merku.

to je tudi predvidena izgradnja ustreznega pristana z ureditvijo plovnega kanala, globokega najmanj 30 m.

Izvedba tega načrta bi pomenila korenit poseg v naravno okolje, s posledicami, ki jih trenutno ne more nihče predvideti. Nekateri celo menijo, da bi bilo resno ogroženo Ribiško naselje (med Devinom in Štivanom), ki je bilo zgrajeno tik po drugi svetovni vojni na močvirnatem področju brez ustreznih utrditvenih del.

V resoluciji, ki jo je obrazložil in utemeljil načelnik večinske svetovalske skupine arh. Antoni, je rečeno, da je ta načrt v kričnem nasprotju s temeljnimi smernicami in določili občinskega regulacijskega načrta. Izgradnja terminala bi namreč pomenila smrten

Razstava filatelije in starih razglednic

V dvorani Zadrugne kraške banke na Opčinah bodo v sredo, 29. novembra, ob 18. uri odprli razstavo filatelističnega gradiva, starih razglednic in neobjavljenih slik iz obdobja 1. svetovne vojne na Opčinah. Razstavo prireja Slovenski filatelistični klub Lovrenc Košir v sodelovanju s Skladom Mitja Čuk z Opčin, Domom Jakoba Ukmarja in Zadrugno kraško banko. Filatelistični klub namreč obhaja 40-letnico svojega obstoja.

MePZ Jacobus Gallus je nastopil na tekmovanju v Arezzu

Mešani pevski zbor Jacobus Gallus je z uspehom nastopil v Arezzu

Od petka, 17. t.m., do nedelje, 19. novembra, so se pevke in pevci mešanega zbora Jacobus Gallus iz Trsta, ki deluje v okviru Glasbene matice, mudili v slikovitem toskanskem mestu Arezzo, znanem po številnih kulturnih prireditvah, med katere spada vsekakor tudi vsedržno zborovsko tekmovanje v polifonskem petju. Leto je potekalo v soboto, 18. t.m. popoldne zvečer, v gledališču Francesco Petrarca, in je bilo razdeljeno na dve kategoriji: na moške in ženske zборе ter na mešane zборе, med katerimi je bil tudi MePZ Jacobus Gallus. Na tekmovanju je nastopilo skupno 14 zborov.

Tržaški zbor je pod vodstvom Janka Bana izvedel tri pesmi: obvezno skladbo renesančnega skladatelja Pomponia Nenne O magnum Mysterium, psalm Richte mich, Gott Felixa Mendelssohna Bartholdyja in skladbo Ave gratia plena na besedilo Lukovega evangelija, ki jo je uglasbil tržaški skladatelj Pavle Merku. Komisija je nastope posameznih zborov ocenjevala glede na zvočnost, intona-

cijo in interpretacijo, najvišje možno točkovanje za vsako izmed teh kategorij pa je bilo število 100. S skupnim številom 197,84 točk se je zbor Jacobus Gallus uvrstil na 7. mesto (skupno je nastopilo 14 zborov). V kategoriji mešanih zborov je zmagal Ensemble Vocale iz Neaplja, drugi je bil zbor San Giovanni iz Lecca, tretji pa zbor Ars Cantandi iz Brunecka na Južnem Tirolskem. V kategoriji moških in ženskih zborov je zmagal moški zbor Brentegnan iz Vicenze, druge nagrade niso podelili, tretjeuvrščeni pa je bil dekliški zbor La Bottega Musicale iz okolice Turina. Izrečenih je bilo tudi nekaj kritičnih misli na račun kriterija ocenjevanja komisije, saj so — vsaj po mnenju mnogih — nekateri nagajeni zbori po zvočnosti, intonaciji in interpretaciji zaostajali za zborom Jacobus Gallus. Kljub temu je bil nastop na tekmovanju v Arezzu za člane zbora in dirigenta Janka Bana pozitivna in dragocena izkušnja za bodoče koncerte in nastope. Kot zanimivost naj navedemo še podatek, da sta deželi Furlanijo Julijsko krajino in Tridentinsko Južno Tirolsko predstavljala zbora, ki delujeta v okviru tamkaj živčih slovenske oz. nemške manjšine: zbor Ars Cantandi iz Brunecka združuje namreč pevke in pevce, ki so pripadniki nemške manjšine na Južnem Tirolskem, vodi pa ga Felix Resch.

Čas, ki je od vaj in tekmovanja ostal prost, so tržaški pevci, ki so sicer prenočevali v Park Hotelu v kraju Castiglion Fiorentino, uporabili za kratek, a zanimiv ogled Arezza. Na poti domov so si v nedeljo, 19. t.m., privoščili še kratek ogled Ferrare in njenih znamenitosti. Pred koncem leta pa čaka MePZ Jacobus Gallus še nekaj nastopov. Že v nedeljo, 26. t.m., se bo udeležil jubilejne 30. revije ZCPZ, 8. decembra bo skupaj z zborom Hrast iz Doberdoba nastopil na proslavi 50-letnice slovenske tržaške radijske postaje, 16. decembra bo na sporedu že tradicionalna zborovska božična revija, na Štefanovo pa bodo tržaški pevci peli v jami pri Brišičkih.

Ivan Žerjal

Andrej Lavrenčič - devetdesetletnik

V Lonjerju obhaja v soboto 90-letni jubilej Andrej Lavrenčič, zavedni in razsvetljeni domačin, ki je vse svoje življenje posvetil delu in skrbi za družino. Slavljenec predstavlja svetel lik primorskega Slovenca, navezane na domačo zemljo in tradicije.

Rodil se je 25.11.1905 v družini z domačim nazivom Kariolcnih. Šolal se je na Katinari in v Trstu. Izučil se je v mizarja. Delal je najprej v delavnici Žbokelj v Trstu, po vojaški službi v Abrucih pa se je zaposlil v ladjedelnici sv. Marka. Leta 1938 se je poročil z Justino Čok — Županovo in ustvaril družino s sinovoma Rikom in Zvonkom. Njegove devetdesetletnice se veselijo tudi štirje vnuki in trije pravnuki.

V ladjedelnici je Andrej Lavrenčič trdo delal 35 let, ko je stopil v zaslužni pokoj. Delo pa je nadaljeval na polju. Še vedno skrbi za veliko ljubez-

nijo za vinograde na Brdu in na Rivjščini.

Andreja Lavrenčiča pa je vse življenje odlikovala tudi zavzetost za usodo primorskega ljudstva, kot tudi skrb za socialni položaj domačega človeka. Sodeloval je v osvobodilni borbi kot terenec. S pokojno ženo Justino sta zbiral živč in zdravila za partizane.

Slavljenec se je od mladih let sam izobraževal in še vedno veliko bere. Prejemal je že Partizanski dnevnik in je stalen naročnik Primorskega dnevnika. Od vsega začetka pa je tudi zvest naročnik Novega Lista. Pogovor z njim kaže na veliko razgledanost. Poglobljeno sledi vsem dogajanjem v svetu in doma. Andrej Lavrenčič je zgled delovnega človeka in zavednega domačina. Želimo mu, da bi še naprej prebiral priljubljene knjige, predvsem pa da bi lahko v naravi gojil še veliko vinskih letin.

Tudi letos je Cecilijanka dobro uspela

Zborovska revija Cecilijanka, ki jo prireja Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice, je tudi letos privabila veliko ljubiteljev zborovskega petja in zborov. Na odru se je v soboto, 18. in v nedeljo, 19. t.m., zvrstilo skupno 18 zborov in vokalnih skupin. Koncerta sta bila v Kulturnem domu v Gorici, ki gotovo nima zelo akustičnega odra, tako da je bilo marsikaj čutiti, da so tudi dobro pripravljene zbori, ki so vajeni peti v bolj akustičnem prostoru, s težavo vzdržali zlasti in mestoma tudi intonacijo.

Letošnja Cecilijanka je bila posvečena 120-letnici rojstva goriškega skladatelja in pedagoga Emila Komele. Mnogi zbori so zato v svoje sporedne vključili skladbe tega ustvarjalca, ki šele v zadnjih letih doživlja pravično ovrednotenje. Ob tem je Zveza slovenske katoliške prosvete poskrbela za izdajo pesmarice s Komelovimi zborovskimi pesmimi z naslovom *Zelen je log*, ki jo je uredila Franka Žgavec, spremno besedo pa napisala Tatjana Gregorič.

Tudi letošnja Cecilijanka je bila priložnost za srečanje med zbori. Tokrat so nastopili zbori iz vse Goriške, pa tudi s Tržaškega, iz Režije in Koroške ter iz raznih vasi iz Vipavske doline. Nastopil je tudi zbor iz osrednje Slovenije, zanimiv pa je bil tudi nastop združenega zbora Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta.

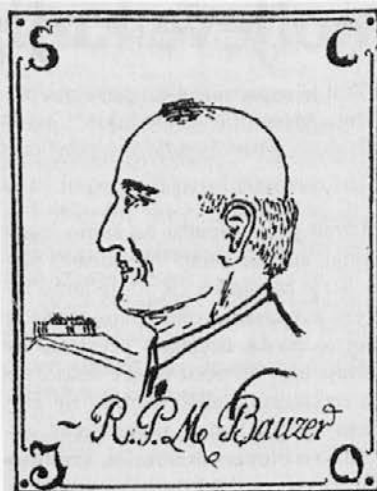
Globalno gledano je tudi tokratna, 37. izvedba pokazala dokaj dobro pevsko znanje, sporedi so bili raznoliki in zanimivi. Razveseljivo je tudi, da je pri nekaterih zborih opaziti veliko mladih pevcev. To je vsekakor spodbudno, čeprav je jasno, da terja delo z mladimi in neizkušenimi pevci veliko truda in potrpljenja. Gre pa za odločilno kulturno naložbo, ki se bo gotovo obrestovala.

Počastitev 400-letnice rojstva Martina Bavčerja

V kapucinskem samostanu v Vipavskem Križu je v soboto, 11. t.m., potekal strokovni posvet ob 400-letnici rojstva Martina Bavčerja, jezuita in zgodovinarja, sicer pa domačina iz bližnjega Sela v župniji Batuje. Nastopili so ugledni zgodovinarji iz Slovenije in Italije, ki so izčrpno osvetlili razmere v času Bavčerjevega življenja tako v evropskem kot slovenskem okviru, saj je to čas protireformacije, ki je sledila luteranskemu gibanju, in tridesetletne vojne (1618-1648). Dva referata pa sta se nadrobneje in dokumentirano dotaknila Bavčerjevega življenja, študija in službenega delovanja.

Kdo je pravzaprav bil Martin Bavčer? Rodil se je 11. novembra 1595 v Selu na Vipavskem, leta 1616 je vstopil v jezuitski red in poleg drugih krajev v tedanjih avstrijskih deželah deloval daljšo dobo v Gorici. Posvečen v duhovnika je bil šele leta 1626, poleg poučevanja moralne teologije pa se je ukvarjal tudi z zgodovinopisjem. Umrl je 23. decembra 1668 v Gorici. Bavčerjevo poglavito zgodovinsko delo je *Historia rerum Noricarum et Foroiuliensium*, ki obsega 10 knjig, zajema pa ozemlje Bavarske, Tirolske, Zgornje in Spodnje Avstrije, Koroške, Kranjske, Štajerske, Istre in Furlanije.

Udeležence sobotnega posveta v Vipavskem Križu je uvodoma pozdravil p. Štefan Kožuh, gvardijan kapucinskega samostana, nato pa so z referati nastopili: dr. Vinko Rajšp, mag. Slavica Plahuta, dr. Darja Mihelič, prof. Luigi Tavano, dr. Silvano Cavazza, dr. Donatella Porcedda, dr. Peter Štih in prof. Drago Svoljšak. Iz njihovih izvajanj smo nazorno izluščili politične, družbene, kulturne in verske razmere na Slovenskem in posebej še na Goriškem v času Martina Bavčerja. S pomočjo analitičnih prikazov pa smo tudi spoznali, v kolikšni meri so zanesljivi zgodovinski spisi samega Bavčerja in njegovih so-

dobnikov, ki jih je danes treba vsekakor kritično presojati, čeprav v njih najdemo tudi zanesljive podatke. Posvet je pomenil tehten prispevek k poznavanju časa protireformacije na Slovenskem in vloge cerkvenih redov, zato je želeli, da bi predavanja čimprej izšla v tiskani obliki. Poudariti je treba, da so vsi referati bili na visoki znanstveni ravni.

Slovesnosti ob 400-letnici Bavčerjevega rojstva so se nadaljevale naslednjega dne, v nedeljo, 12. t.m. Najprej je bila na vrsti spominska sveta maša v Selu, nato so na poslopju krajevne skupnosti odkrili in blagoslovili spominsko ploščo Martinu Bavčeru. Slavnostni govornik je bil jezuit p. Lojze Bratina, mašni obred pa je vodil in blagoslovitev plošče opravil generalni vikar koprške škofije msgr. Renato Podbersič. Naj še omenimo, da je slovesnosti ob Bavčerjevem jubileju vodil pripravljalni odbor pod predsedstvom Staneta Bavčerja, sodelovali pa so še: Zgodovinsko društvo za Severno Primorsko, Goriški muzej, Zveza zgodovinskih društev Slovenije, Zgodovinski inštitut Milka Kosa, Krajevna skupnost Selo, kapucinski samostan Vipavski križ in občina Ajdovščina. V kulturnem do-

mu v Selu je na ogled tudi priložnostna razstava o Martinu Bavčeru, njegovi dobi in dejavnosti jezuitov, ki jo je pripravil že omenjeni predsednik pripravljalnega odbora S. Bačar.

M.V.

Martinovanje društva Jadro v Postojni

Društvo Jadro je letos prvič praznovalo martinovanje v Sloveniji z avtobusnim izletom po sežanskem in postojnskem Krasu. Izletniki so se udeležili mednarodnega festivala harmonikašev, ki ga je v hotelu Jama organiziralo domače društvo Harmonika. Na tekmovanju so bili mladi razvrščeni v različne kategorije, nastopajoči pa so pokazali, kako priljubljeno je to glasbilo. Na odru so se zvrstili dečki in deklice, med katerimi so bili tudi taki, ki jim je šele šest let. Mladi zamejci se tokrat niso preveč uveljavili, imeli pa so priložnost razveseliti različne skupine, ki so praznovale martinovo v hotelskih prostorih. Ob koncu je društvo Jadro podelilo predsedniku društva Harmonika Milanu Hladniku plaketo, enemu nagrajencu pa pokal. Srečanje je pomagal uresničiti zamejski harmonikaš Milko Vintin iz Dola, ki je že več let v stiku s postojnskim društvom. Kulturno srečanje naših in postojnskih muzikantov bodo prihodnje leto priredili v Ronkah.

Karlo Mučič

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Vas vljudno vabi na praznovanje 30-letnice svoje zborovske revije

1964-1995

Nedelja, 26. novembra 1995, ob 16. uri v Kulturnem domu v Trstu.

Jožko Šavli

Zakaj zgodovina?

Kot primer, kako daleč je posegel aparat s svojo dresuro jugoslovenskega mišljenja, naj navedem besede uglednega slovenskega arheologa iz srede 50-ih let, ki jih je napisal k izdaji zvezka o znani vaški situli: »Popotnik, ki se spušča od Alp proti jugovzhodu do Soluna, da bi dosegel Egejo, ima na voljo tri poti... To je ozemlje, kjer so se okoli leta 1000 pr. n.š. na morebitni stari tračanski substrat naselili s severa Iliri in tu razvili svoje rodovne oblike družbe in kasneje države... Iliri so prvi prebivalci Jugoslavije, ki so ozemlje kasnejših Slovanov gosto naselili in dali pokrajini kulturni pečat svojega tisočletnega prebivanja... Med Iliri in Južnimi Slovani obstajajo trdne vezi kontinuitete in poselitve v Jugoslaviji. To pa daje Ilirijem v naši predzgodovini in arheologiji posebno, edinstveno mesto.« (J. Kastelic: Situla z Vač, Beograd 1956).

Iz gornjega jasno izhaja, zakaj so morali ostati Iliri v Sloveniji, tudi še potem, ko je bilo že jasno, da na njeno ozemlje nikoli niso segali.

Vprašanje Karantanije je bilo za jugoslovanski režim še posebno občutljiva tema. Njenega obstoja ni mogel povsem zanikati, dasi se je znani unitaristični zgodovinar Lj. Hauptmann že pred zadnjo vojno trudil, kako bi dokazal, da Karantanija nikoli ni bila svobodna slovenska država. Toda, če je uradno zgodovinopisje njen obstoj že priznalo, je to veselje slovenskim ljudem že kmalu spet poradlo s povsem izkrivljeno razlago, da je bila njena samostojnost kratka.

Preverimo to razlago. Uporu Ljudevita iz Slavonije da so se pridružili Karantanci, in ko je bil leta 822 ta upor zatrt, naj bi Franki odstavili v Ka-

(2) rantaniji domačega kneza in domače plemstvo, in v deželi naj bi zavladovali frankovski grofje.

Toda, kdor gre preverjat zgodovinski vir (Fr. Kos: Gradivo I), o takih trditvah ne najde sledu. Vir pravi: Po porazu Ljudevita (822) se je frankovska vojska vrnila in na povratku spet pokorila Kranjce in del Karantancev, ki so se bili Ljudevitu pridružili (iz Conversio). O odstavitvi karantanskega kneza in plemstva — ničesar.

Prav tako ne izvemo iz virov ničesar o kakih »frankovskih grofih« v Karantaniji. Conversio navaja, da so v Karantaniji sledili »duces Bagoarii« (vojvodi Bavarci), ki pa jih drugi vir (Excerptum de Karantanis) navaja kot »duces Carantanorum« (karantanski vojvodi).

Iz teh navedb nikakor ni mogoče narediti »grofov«, kot je naredilo jugoslovensko zgodovinopisje, da bi s tem iz Karantanije naredilo frankovsko grofijo. Če pa je Karantanija v političnem pogledu ostala vojvodina, je z njo ostalo tudi njeno plemstvo, pa lastno pravo (državnost). In to je več kot očitno, saj se v nasprotnem primeru ne bi ohranilo ustoličevanje, pa župani in vsa stara slovenska ureditev.

(Dalje)

Aktualni intervju

Ob izidu Mermoljeve knjige »Ogledalo«

Pri Družbi za založniške pobude d.d. Trst je septembra kot posebna priloga Primorskega dnevnika izšla knjiga Aceta Mermolje »Ogledalo«. Gre za zbirko številnih zapisov, ki so bili v zadnjih dveh letih objavljeni v tržaškem slovenskem dnevniku.

Zakaj pravzaprav »Ogledalo«?

Ogledalo prvič zato, ker se v ogledalu človek pogleda; če se vidi, je lahko tudi samokritičen. Drugič zato, ker svet, ki nas obdaja, vedno bolj opazujemo v »ogledalu televizije«, tako da je navadnemu človeku težko priti do samega sebe. Recimo: ko govorimo o politiki ali drugih zadevah, dobimo to informacijo posredno in moje pisanje večkrat ni v zvezi z dogodki, kjer bi bil jaz sredi arene, ampak gre za dogodke, ki odsevajo v teh ogledalih okrog nas.

Osrednja nit te knjige je razdvojenost, oz. vprašanje, zakaj se moramo ljudje vedno deliti na dva tabora. Bi skušal sedaj odgovoriti na to vprašanje.

Mislim, da je povsem normalno, da se skupine, družbe, ljudje delijo na dva ali več taborov ali strank. Mislim, da je to osnova demokracije. Vprašanje postane, ko je človek iz nasprotnikovega tabora sovražnik, ne pa normalen nasprotnik, s katerim se ti soočaš v političnem boju glede programov, perspektiv, pogledov na svet. To je po mojem demokracija. Ko neha biti to in zmanjkajo pravila igre, nastaneta dva tabora sovražnikov in to je nevarno za demokracijo.

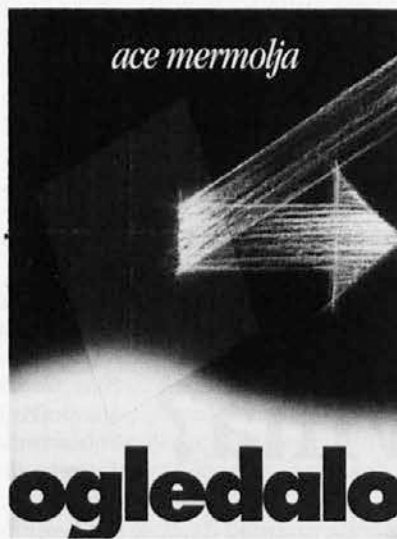
Ta razdvojenost je še zlasti občutena pri nas v zamejstvu. Zakaj je do tega prišlo, je iz zgodovinskih razlogov povsem jasno. Toda ali nam ta razcepljenost danes koristi ali škoduje?

Mislim, da škoduje tista razcepljenost, ki postane tako drastična, da vsakdo gleda zgolj na svoje interese in vidi v drugem nasprotnika, s katerim mora tekmovali do konca. To pomeni, da deluje politika razdvojenosti razdiralno, ne pa pozitivno kot soočenje različnih miselnih svetov, ki odpirajo različne poglede in s tem bogatijo. V tem je problem; ne vidim problema v različnih mišljenjih, v dveh taborih, temveč v tem, kako so ti tabori, kako so ta razpoloženja nastavljena. Tu ima zgodovina na žalost med nami preveliko težo, četudi je prav, da se zgodovine spomnimo, hkrati pa slednja ne more biti tista zavesa, ki preprečuje pogled v jutrišnji dan.

Levi breg se je v zamejstvu znašel nekoliko v težavah po razpadu Jugoslavije, kar se še zlasti odraža v nervoznih izpadih, ki jih imajo v zadnjem času vidni predstavniki tega tabora. Kako lahko po Tvojem pride do normalizacije odnosov z matico, oz. znotraj manjšine?

Mislim, da se je »levi breg«, levica, po vsem svetu znašla v določenih

težavah po razpadu ne samo Jugoslavije, ampak vsega vzhodnega bloka. To je razvidno, če pogledamo tudi vso evropsko sceno. Jasno je, da se znotraj leveice dogajajo premiki, da prihaja tudi do ponovnega določevanja nekaterih stališč, čeprav ne moremo celotne leveice, posebno ko govorimo o Slovencih v Italiji, kriminalizirati, oz. dajati krivde za neke pozicije ljudem, med katere sodim tudi sam, zaradi tega ali onega zgodovinskega greha, ki potem ni moj greh, tako da se jaz ne bi kot levičar sramoval lastne preteklosti, ali pa tudi preteklosti svojih kolegov. Mislim, da do normalizacije pride na ta način, da se borimo za več demokracije, ne pa zato, da postane zgodovina nekakšno sodišče. Ko bi se to zgodilo, bi danes Nemčija še vedno sama sebi sodila zaradi nacizma itd. Mislim, da ima danes levica še vrsto argumentov, ki so še kako veljavni v svetu, ima pa jih seveda tudi desnica, govorimo vedno o pozicijah, ki so svetovnonazorske, idejne, »ideološke«, ne pa o takih pozicijah, kjer se brusijo meči in kopja. Ta problem je v Sloveniji, v Italiji, v manjšini, iti preko tega kroga, v tem vidim neko rešitev in normalizacijo. Do Slovenije pa je jasno, da mora manjšina prevzeti nase težo subjekta in hkrati Slovenija kot država dobiti moder, državniški odnos do

Naslovna stran knjige Aceta Mermolje »Ogledalo«

manjšine, kjer smo potem vsi Slovenci enaki, neglede na poglede ali svetovnonazorska stališča.

V članku »Prepreke za načrt manjšinske hiše« praviš, da je za nas nevarno tipično nazadovanje dijaka, ki se trudi, a doživlja v šoli neuspehe. Kako naj ta dijak pride do dobrih ocen?

Mislim, da je pri nas regresija tipična. Ne najdemo skupnega jezika

(skupni jezik seveda ne pomeni, da vsi enako mislimo, zdaleč ne; vsakdo ohrani svoje stališče), vendar moramo o skupnih vprašanjih, od kulture, do gospodarstva, medijev, mladine, športa, šole, nastopati z največjo odgovornostjo, drugače bomo vlagali ogromno energij v neko kregarjenje in bomo na koncu doživeli nazadovanje, kajti manjšina je vedno manjšina, se pravi šibka in si dela utvare, kdor misli, da manjšina z notranjim bojem lahko postane močnejša. Manjšina postane močnejša, če kljub vsem razlikam vidi neko svojo strategijo za bistvene življenjske stvari: tu bi morali delovati pozitivno, kar se danes ne dogaja.

Trenutni položaj naše manjšine nedvomno ni rožnat. Naj se ta najin pogovor zaključi z odgovorom na vprašanje: kako naprej?

Težko je odgovoriti, kajti moje misli so samo moje, nimam pretenzije, da bi obračal sveta in ga tudi ne morem. Dejstvo je, da za naprej vidim, da bo morala manjšina, kakorkoli že, ustvariti neko telo, ki bo demokratično, resnično predstavništvo in ki bo prevzelo nase resnično odgovornost, ne samo vsak za svojo stran, ampak tudi za celotno skupnost. Brez tega bomo drug drugemu odžirali energije. Jaz ponovno opozarjam, da nas bodo spori, ko se gre preko neke točke, ki jo lahko zdržimo, prav vse, desne, leve, sredine, prej ali slej postavili v škripce in bomo plen višjih sil in pritiskov. Ne smemo pozabiti, da danes manjšina doživlja vrsto pritiskov, tudi s strani določenih italijanskih političnih sil, in če se ne zavedamo, če mislimo, da smo samozadostni in da bomo lahko s pogledom samo vase reševali svoja vprašanja, se motimo. Mi moramo ustvariti neko politično jasnost znotraj te manjšine.

... misliš predvsem na skupno predstavništvo, oz. na volitve znotraj manjšine?

Seveda. Mislim, da so volitve potrebne. To zagovarjam že veliko časa. Za volitve so, seveda, potrebna jasna pravila igre, kako naj se te volitve izvedejo in potem je treba tudi ljudem povedati, čemu so te volitve, kajti ljudje morajo to vedeti, če nečemo, da bodo te volitve fiasco. Temu pa se ne bomo izognili, kajti drugih realnih poti v tem trenutku ni. Treba se je pač »prešteti« med tistimi, ki seveda sodelujejo; volitve namreč ne pomenijo preštevanja manjšine; nekatere to moti. Ni nujno, da vsi Slovenci volijo. Ne gredo na volišča niti za državne volitve, pa naj bi šli za notranje, to je jasno.

Razgovor zapisal Erik Dolhar

Društvo slovenskih izobražencev
Peterlinova dvorana
vabi

v ponedeljek, 27. novembra,
ob 20.30

na

KOROŠKI VEČER

Dr. Marija Makarovič in Nužej Tolmajer bosta predstavila zbirko publikacij, ki sta jih izdala Kršćanska kulturna zveza in Inštitut Urban Jarnik iz Celovca.

Zanimiv večer v Devinu

Mladinski krožek iz Bazovice, ki deluje v okviru KD Lipa, je v nedeljo, 19. t.m., ponovil v Devinu večer, ki so ga ob martinovanju v Bazovici posvetili vinu, pesmim in umetniški besedi, ter pregovorom o žlahtni kapljici. Za glasbeno povezavo je poskrbela prof. Ksenija Brass, sam večer pa je zrežirala vzgojiteljica Sonja Babič.

Kot gosta sta na večeru nastopila član mednarodnega viteškega reda vina, ki ima svoj sedež v Zeleznu na Gradiščanskem, dr. David Slobec in znani agronom, član številnih ocenjevalnih komisij na vinskih razstavah na Tržaškem, inž. Vili Mikac.

Spregovorila sta o kulturnem pitju in o kulturi pitja. Predstavila sta tri najbolj pogoste sorte v vinogradih na Tržaškem. To so malvazija, vitovska in teran. Gre za sorte, ki jih bodo morali naši vinogradniki bolj ovrednotiti, še zlasti vitovsko in teran. Gre namreč za domači, stari sorti, ki drugod ne uspevata in ki dajeta enkratno vino, kar je lahko s tržnega vidika še posebej zanimivo, ker je npr. sortnih francoskih sort toliko, da je trg skorajda zasičen.

Udeleženci večera na sedežu devinskih zborov, ki so priredili gostovanje Bazovcev, so imeli nato priložnost oceniti vzorce omenjenih treh sort vina, ki jih je v ta namen ponudil vinogradnik Slavko Škerlj iz Zgonika.

* * *

Slovenski zunanji minister Thaler je v Celovcu obrazložil koroškimi Slovencem vsebino zakonskega predloga, ki je v razpravi v slovenskem parlamentu in ki naj natančno uredi odnose med Slovenijo in slovenskimi manjšinami zunaj njenih meja. Zakon bo predvidoma odobren spomladi leta 1996. Ob tej priložnosti se je Thaler udeležil slovesnosti podelitve Einspielerjeve nagrade južnotirolskemu deželnemu poslancu Hubertu Frasnelli za zasluge pri utrjevanju prijateljstva med Južno Tirolsko in Koroško ter za njegova prizadevanja v korist slovenske manjšine v Avstriji.

Zadružne banke v službi...

današnjih spremenjenih in konkurenčnih razmerah prav v ničemer spremenila; pomembne so in močne, še posebno, če bodo skupno in vzajemno delovale. Naglasil je tudi, da je danes v naši deželi 19 Zadružnih kreditnih bank s 113 podružnicami, imajo nad 20 tisoč članov, 1600 nameščenec; njim zaupana sredstva dosegajo zavidljivo številko nad 6 tisoč milijard lir, to je več kot 15% vseh zbranih bančnih sredstev v deželi, in nad 2 tisoč milijard lir posojil, v glavnem v korist krajevnih podjetnikov, trgovcev, obrtnikov in kmetov.

Dr. A. Rigon, odgovorni za bančništvo pri raziskovalni ustanovi Prometeia, je s tehničnimi podatki prikazal razvoj zadružnih zavodov v naši deželi in nakazal, kaj bi morale — po njegovem — postoriti, da bi v sedanjih nelahkih trendih ostale konkurenčne, kot so bile vedno doslej, posebno v krajevni stvarnosti. Iz na splošno spodbudnih podatkov, ima nekaj negativnih točk le Trst zaradi svojega ne preveč »zavidljivega« demografskega in gospodarskega položaja.

Dr. N. Delai, do pred kratkim glavni direktor Censis, pa je podrobno nanizal svoje misli o tem, kako in s kakšnimi prijemi in strukturami bodo zadružne banke ostale konkurenčne in se še razvijale, seveda v brk in kljub prisotnosti večjih vsedržavnih, evropskih ali celo svetovnih bank, saj imajo pri svojem delovanju še mnogo nepokritih ali doslej zanemarnjenih področij.

Predsednik Vsedržavne zveze zadružnih kreditnih bank odv. A. Azzi je prisotnim spregovoril o pomenu Zveze in poudaril, da bomo s skupnimi močmi, sodelovanjem in vztrajnostjo ne le obdržali to, kar smo dosegli, marveč tudi razširili krog poslovanja, seveda ne le v krajevnem merilu, marveč s svojo kapilarnostjo, profesionalnostjo in na različnih, da-

nes morda zanemarnjenih področjih, ki pa so le navidezno manj donosna in vabljiva.

V zaključnih posegih se je oglašil k besedi tudi predsednik Zadružne kraške banke Pavel Milič in prikazal specifičnost delovanja slovenskih zadružnih bank in se zavzel za večji posluš deželne uprave za probleme zadružnih ustanov.

Ob zaključku srečanja je goste pozdravil tudi novoizvoljeni deželni odbornik za finance O. Lepre, ki je pozorno sledil seminarju in obljubil vso deželno podporo krajevnim denarnim zavodom.

Srečanje se je zaključilo z družabnostjo, med katero se je še posebej pri »slovenskem omizju« nadaljevala prosta, a občutena razprava in izmenjava mnenj o problemih naših ustanov.

* * *

20-letnica deželne Ssk 3. decembra v Gorici

Letos mineva 20 let, odkar je Ssk postala deželna politična stranka. Njen prvi deželni kongres je namreč bil 24. maja 1975 v Devinu. Za obeležitev tega dogodka je Ssk letos priredila 9. in 10. septembra Naš praznik v Nabrežini, 28. oktobra je organizirala programsko konferenco v Vižovljah, v nedeljo, 3. decembra, pa bo priredila slovesno proslavo v Gorici.

Proslava pa ne bo samo spominskega značaja. Ssk namerava namreč na njej predstaviti svoje predloge za oblikovanje politične strategije, ki naj bi vodila Slovence v Italiji v novem obdobju. Te predloge, ki so plod razprave na programski konferenci, bo Ssk ponudila v premislek vsej slovenski javnosti v Italiji, po drugi strani pa bodo predstavljali tudi programsko osnovo, na kateri bo stranka prihodnje leto spomladi izpeljala svoje sekcijske, pokrajinske in deželne kongrese.

Proslava bo v Kulturnem domu v Gorici, Ul. I. Brass 20, z začetkom ob 16. uri. Nanjo so vabljeni člani in somišljeniki in sploh vsi Slovenci v Italiji.

- Ena zgodba... - eno življenje - Samo Pahor obuja spomine na svoja otroška leta

Verjetno je bilo spomladi leta 1944. Ob koncu kratke plohe se je prikazala mavrica. Domobranec, ki se je pojavil pred stričevo hišo, je kot otrok pričel veselo skakati in kričati: »Mavrica, mavrica. Koniec vojne bo.«

Ker je bil kljub svoji mladosti zame odrasla oseba, se mi je njegovo »otročje« obnašanje močno vtisnilo v spomin.

Kako ocenjujete zdaj ta dogodek?

Ko sem po desetletjih mislil na njegovo ravnanje, sem ga ocenil za fanatika. Očitno je verjel, da se lahko ponovi prizor, ki je sledil vesoljskemu potopu. Po drugi strani pa sem ga ocenil kot človeka, ki si je tako želel miru, da je bil pripravljen verjeti v navedeno možnost. Očitno je bil, kot toliko drugih, žrtev vojne, žal na zgrešeni strani. Spominjam se, da so njegovi kolegi septembra istega leta prišli ponoči v vas in aretirali mojo teto, ter jo spraševali, koliko otrok ima. Potem so ustavili mimoidočega župnika in ga enako spraševali po številu otrok moje tete. Z bratom sva tedaj živela v stričevi hiši, ker sta bila oče in mati nadzornika partizanskih osnovnih šol.

Kateri dogodek, je na vas odločilno vplival, da se danes ukvarjate s problematiko slovenske manjšine?

Pravzaprav ni nobenega posebnega dogodka. Izhajam iz družine, ki je bila politično aktivna že na začetku stoletja. Že v rosnih mladosti sem z zanimanjem spremljal politiko in mnogo bral.

Ali se spominjate, kdaj ste začeli intenzivno delati na tem področju?

Usodni dan je bil 23. januar leta 1970, ko je minister za notra-

nje zadeve odgovoril poslancu Albinu Škerku, da imamo Slovenci na osnovi posebnega statuta z dne 5.10.1954 nedvomno pravico, da se na oblasti obračamo v slovenskem jeziku. Naslednje vprašanje poslanca Škerka, ki je nosilo št. 4-24689 in dobilo ministrov odgovor z dne 14.7.1970, je že zadevalo problem, ki sem ga že sam sprožil.

Vaša prva zadoščenja?

Takrat sem dosegel slovenski prevod davčnih iztrževalnih plačilnih listov, nekaj kasneje pa tudi slovenski prevod obrazca za davčno prijavo (VANONI), kasneje 740.

Ko bi slovenski voditelji razumeli, kako je treba ravnati v italijanski republiki, bi danes imeli še marsikaj več kot davčne izterjevalne liste in obrazce za davčne prijave v slovenskem jeziku.

V enem stavku nam povejte, kako bi spodbudili nekoga, ki bi se rad priključil društvu »Edinost«.

V slogi je moč ali kot so rekli v starih časih: »V Edinosti je moč«.

Napisala Jelena Stefančič

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST.
Sedež: 34138 Trst, G. D'Annunzio 27/E,
tel./fax 040/630824.
Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954,
štev. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar,
Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni
in odgovorni urednik), Miro Oppelt,
Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij
Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst,
tel. 040/772151.

Član Združenje periodičnega
tiska v Italiji

Anton Breclj

(20)

Spomini na boje ob Soči 1915-1918

Tovariš jo je nagloma odkuril proti Gorenjam, meneč, da je družina pobegnila v tisti smeri, če je še mogla; če pa je ostala doma, je vsa pokončana, saj tiste njihove hiše, oddaljene komaj nekaj lučajev od požarišča, ni bilo več videti in drevje tam okoli je stalo kakor okleščeno.

Čez Lokavšček sem se plaho splazil v Ajdovščino, išoč kakor med topniškim obstreljevanjem kritja za hišami. Žive duše nikjer, po poti polno razbite strešne opeke, stekla, kosov granat. Na trgu so bila tla posuta in močno razrita, hiše vse močno poškodovane in zaprte. Železna vrata na dvorišče mojega tasta so bila zaklenjena, moje klicanje in ropotanje je ostalo brez odmeva. Ker je tam zunaj še pokalo in tudi šklepetalo po bližnjih strehah, sem jo odkuril po cesti čez hubeljski most. Tudi v sosednjih Šturijah je bilo vse mrtvo,

hiše zaprte, poti prazne. Na križišču cest je stala vojaška straža, ki se je čudila odkod sem se vzela.

O vzroku eksplozije, o žrtvah in o usodi prebivalcev mi niso vedeli vojaki nič povedati.

Hitel sem proti rodni vasi, ki obkroža položen hrib in je oddaljena od kraja nesreče poldrugi kilometer. Po cesti in nadalje po vaški poti je bilo še polno tistega peklenkega drobirja. Pri cerkvi sv. Martina se je dim že toliko zredčil, da je sonce prisevalo. Na polju in po vrtovih pod vasjo ni bilo ne človeka ne živali. S strahom sem se bližal rodnemu domu, kjer so takrat »vladale« samo ženske, brat je takrat ne vem kje »služil cesarja«, doma so bile svakinje s kopico otrok, mati in sestra. Z glasnim jokom so me sprejeli domačini in moji »begunci«, žena z otroki. Preštel sem jih po vrsti, bili so vsi, a nobeden cel. Nekaj jih je bilo poškodovanih v Ajdovščini od ruševin, drugi so se porezali na steklu ali potolkli, ko so bežali naravnost čez Hubelj proti Grivčam in se skrivali po hostah in pašnikih, preden so dospeli po dolgem ovinku, izmučeni od groze in napora, k »stari materi«.

Sédel sem pomirjen pred hišo in opazoval z enim očesom, kako nežno se je zavzemala moja priletna mati za svoje vnučke, z drugim pa sem oprezo-

Amaterski nogomet

Derby 3. amaterske lige brez zmagovalca

Kras in Breg sta se v slovenskem derbyju 3. amaterske lige, ki je bil prejšnjo nedeljo na ledenem repenskem igrišču, odločila za delitev točk, saj sta se enajsterici razšli brez zadetka. Temu je delno botroval oster mrz, čeprav obema enajstericama ni manjkalo priložnosti. Izkazal se je še zlasti vratar gostov Cecchini, ki je nekajkrat odločilno posegel in preprečil vodstvo domačinov. Igralci so sledili napotkom trenerjev, ki sta jim naročila, naj vsaj ne izgubijo. Igra se je odvijala pretežno na sredini igrišča, nogometaši obeh ekip pa so pokazali malo borbenosti, oz. ne take, kot smo je vajeni videti na derbyjih.

Odbojka

Sloga in Olympia meljeta nasprotnike

Tudi konec prejšnjega tedna so naše šesterke igrale s spremenljivo srečo. V moški B-2 ligi je Bussolengo premagal Val s 3-1, tako da so Štandrežci s štirimi točkami še vedno na spodnji polovici lestvice. V ligi nižje se brez točke iz Trevisa vrača domov tudi Soča, ki ostaja tako zadnja brez točke. A začnimo s spodbudnejšimi novicami. Vrh lestvice je trdno v rokah Slogašev, ki so v osrednjem srečanju tega kola proti drugouvršeni S. Giustini iz Belluna v pretni open-ski telovadnici spet zmagali šele po tie-breaku, kar je za Opence letos postala že navada, oz. razvada. Srčnim bolnikom odsvetujemo ogled njihovih

domačih srečanj! Veliko bolj gladko so slavile Slogašice, ki so po hitrem postopku odpravile Fontane, tako da tudi one še nepremagane zasedajo vrh lestvice ženske C-1 lige. Do drugega para točk so prišle tudi Borovke, ki so z istim rezultatom (3-0) kot Sainova dekleta slavile v gosteh, v Vicenzi.

V C-2 ligi so Sokolovke po tie-breaku klonile pred Martignacem, vrh lestvice pa si s Tarcentom delijo igralke Olympie, ki že več mesecev ne poznajo poraza. V običajnem slogu sta Corsijevi in ostale tokrat popolnoma nadigrale Danone Rivignano.

Dobre novice prihajajo tudi iz moškega tabora Olympie, v isti ligi. Po tie-breaku so sredi Vidma strli odpor trdoživga Volleyballa, tako da imajo sedaj štiri točke, ravno tako kot Borovci, ki pa so tokrat na goriškem gostovanju ostali praznih rok.

Erik Dolhar

val, kaj počne ognjenik onstran Ajdovščine. Velikanski zubelj je še vedno mirno plapolal proti nebu, eksplozij je bilo čedalje manj in niso bile več tako silne.

Odpravil sem se, da poiščem še tastove. Našel sem jih vse dobro shranjene pri ljubih znancih v Polževem malnu, le strica Karla, brata moje tašče, ni bilo. Pravili so mi, da ni hotel zdoma, ko so vsi zbežali čez Hubelj, češ da se dá rajši ubiti doma kakor zunaj.

Znočilo se je. V svitu velike bakle sem šel samotni v Ajdovščino varovat tastov dom in počivat. Razen zunanjih poškodb na poslopju sem našel znotraj vse v redu, le stric si je izbral izredno ležišče. V starem rimskem stolpu, kjer smo imeli klet, je sladko smrčal in ga nisem hotel dramiti.

Požar se je ponoči použil, dim se je proti jutru razkadil. Boječe in oprežno so se vračali begunci na svoje domove, ki so imeli porušene strehe in razbita okna; pri Putrhih pa in okoli kolodvora so ostale od hiš samo še groblje.

Za čuda, izmed domačinov je nesreča zahtevala samo eno smrtno žrtev. Mlada mati je hitela ob prvi eksploziji v spalnico po svojega dojenčka, a trupelce je ležalo v zibelki brez glave, granatno dno je odtrgalo otročku glavo. Koliko vojakov je takrat pobilo, koliko ruskih ujetnikov, ki jih je bilo takrat več stotin nastanjenih in zaposlenih na obsežnem skladišču, nismo nikoli zvedeli. Tudi o vzroku nesreče so krožile zgolj domneve. Ne verjamem, da so Rusi namenoma zanetili požar, bržkone se je po nepredvidnosti vojakov ali ujetnikov vnela katera izmed neštetihi lesenih kolib, kjer je bilo poleg drugih

Košarka

RAZVESELJIVE NOVICE

Razveseljive novice prihajajo iz tabora naše združene košarkarske ekipe Jadrana TKB: četrta zaporedna zmaga, enoletni prestop Jana Budina, po dogovoru z milanskim Stefanelom, ter otvoritev... (o tem pa na koncu).

Sobotni uspeh na gostovanju v Cassanu je odraz najnevarnejšega orožja Jadrancov: to je uspešna skupinska igra. Trener Vremec ima na dogovorilo gotovo »vsaj« devet enakovrednih igralcev, desetega, mladega Boruta Klabjana, pa tudi ne bi pozabili, saj je ekipi lahko še kako koristen. Vsekakor ekipa lahko računa na enakovredne menjave, ki naj bi splošno dale še bolj koristnega »kisika« in pospešile ritem igre. Jan Budin je pri tem še kako koristna pridobitev, saj je tako ekipa krita v vseh vlogah. Vitezu ali Pregarcu ne bo treba več zreducirati svojega napadalnega potenciala, s tem da bi občasno zamenjala standardnega, do sedaj tudi edinega, playmakerja Oberdana.

Budin je dovolj tehnično podkovan, da si vzame tole nalogo, vsekakor pa mu telesne sposobnosti in veliki talent dopuščata, da lahko igra tudi v poziciji beka ali krila. Njegov krstni nastop v Jadrancovem dresu je sam komentiral kot spodbudnega ter poudaril, da je najvažnejše to, da se uspešna igra ekipe ni zaradi tega zmanjšala, ali pa da bi prišlo do neuravnovesja: v napadu niso forsirali, temveč stalno iskali najboljšo rešitev in metali iz izdelanih položajev, ter dobro branili, kar je prvi pogoj za protinapade.

Skupinska igra torej, kot je bila tudi ključ sobotnega derbija D lige, ko so košarkarji Kontovela, ki običajno igrajo dobro skupinsko igro, premagali do sedaj nepremagljivi Dom, ki pa se nanaša bolj na prvo (sicer zelo dobro) peterko. Pri še nepremagani Cibiboni Helvetius je znano, da je kolektiv moč ekipe, saj je v soboto potrdila svojo nepremagljivost; važna zmaga tudi za bratrance Bora Radenske, ki boljše igra, če trener rotira igralce.

Na koncu pa še to, da se pri Jadrancu ne veseli samo nad tem, kar se dogaja na igrišču. V nedeljo je bila otvoritev, katero je Boris Vitez že dolgo pričakoval. V Briških imamo sedaj namreč nov Boris Sport Klub. Veliko število povabljenec je veteran Jadrana zelo dobro pogostil, ter daje upanja nemalokaterim, da bomo na velikem video-ekranu gledali posnetke Jadrancovih tekem.

Gorazd Bajc

Zakaj tolikšna previdnost?

■ ■ ■ ■ ■

žela mora od države zahtevati, naj odgovori, ali namerava izpolniti ustavne obveznosti; naj po takorekoč dnevnem marnanju o avtonomiji in centralizmu odgovori, ali hoče s pomočjo vetov nadaljevati s svojim starim centralizmom; naj končno odgovori, ali resno namerava prenesti na deželo pristojnosti za manjšinske zadeve, saj je znano, da je bila Furlanija Julijska krajina uvrščena med dežele s posebnim statutom tudi zaradi prisotnosti manjšin.

Če si bosta država in dežela še dolgo podajali žogo druga drugi, tako da bo manjšinsko vprašanje odprto tudi po letu 2000, je jasno, da to vprašanje sploh ne bo več aktualno, ker bo umrlo naravne smrti. Vsaka zaščita bo tedaj odveč, je še rečeno v omenjenem tedniku.

Iz vsega tega izhaja dvojje: 1. dežela Furlanija Julijska krajina mora dobiti od Rima jasne odgovore glede izpolnjevanja ustavnih obvez do jezikovnih manjšin (zlasti člena 6 republiške ustave) in 2. pristojne institucije ne smejo odlašati z rešitvijo problema manjšinske zaščite, ker grozi resna nevarnost, da zaščita sploh ne bo več potrebna, ker bo medtem izginil njen predmet.

potrebščin tudi mnogo bencina, v neposredni bližini pa še visoke skladovalne razstreliva.

Strah, ki je zašel ljudem do mozga, se še dolgo ni podel. Tam blizu Ustja je bilo še večje skladišče eksplozivnih snovi in vojnih potrebščin...

Imel sem lepo zrežljano omaro, ki je vso vojsko v Gorici ostala nepoškodovana. Ker sem se zanjo bal zaradi plenivcev in dežja, sem jo dal prepeljati v Ajdovščino in jo shranil na tastovih svilih. Tisti črni petek jo je zadela usoda, granatni kos jo je spredaj zdrobil in razklal. Pa kaj to, saj mi je družinica ostala vsa pri življenju!

Še en spomin mi je ostal na tisto pomlad. Kolikokrat sem šel prek razkopane zemlje, koder se je vlekla bojna črta do prejšnje jeseni v obliki strelskih jarkov, zapopov, rovov in granatnih jam in kjer je bilo uničeno vse rastlinje. Od Sv. Katarine nad Solkanom čez Kostanjevico in Sv. Marka nad Šempetrom, prek vrtojbenskega gričevja do kraškega roba pri Vrtočah se je razprostiral širok pas gole, rjave zemlje kakor nezaceljena rana. Okoli nje je že zgodaj spomladaj bujno ozelenela trava, grmičevje in drevje, tam pa je zamrlo vse. Že ob pogledu na to rano naše zemlje me je spreletalo bridko občutje, ob prehodu čez njo me je vsakokrat obhajala groza.

(Dalje)